Csendélet téglával, gerendával, kalapáccsal

Puklus Péter kiállítása

Balajthy Boglárka

Glassyard Galéria, 2018. X. 26. – XII. 8.

Puklus Péter fotóival, majd szobraival, installációival és videóival már néhány éve része a kortárs művészeti szcénának. Legújabb munkái A *Hős Anya – Hogyan építsünk házat?* cím köré csoportosulnak, ennek a nagy témának az egyik „alfejezete" látható decemberig a Glassyard Galériában.

A ház elkészült, be lehet menni és körül lehet nézni. Az építés jól dokumentált, nyomon követhetők az aprólékos, biztos kezet igénylő folyamatok: hogyan válnak az egyszerű fadarabok tartógerendákká, az egymáson sorakozó téglák fallá, a drótdarabok áramot szállító, fényt biztosító vezetékekké. A házból otthon lett, lakók költöztek be: férfi, nő, gyerekek. Az ajtókra zárak kerültek, kialakították a gyerekszobát, a hálószobát, a műhelyt. (Vagy inkább műtermet? Maradjunk csak a műhelynél. Sokkal izgalmasabb.) A kérdés innentől fogva az, hogy hogyan is éljünk a házban. Azaz miként éljük meg az otthonunkban, hogy anyák és apák vagyunk, hogy családként létezünk. Lépjünk hát be ebbe az oly sok fajta jelentéssel felruházott épületbe, ebbe az egyszerre szimbolikus és nagyon is valós térbe, járjuk körül a helyiségeket, ismerjük meg, hogy az apa hogyan reflektál saját tapasztalataira, hányféleképpen látja és

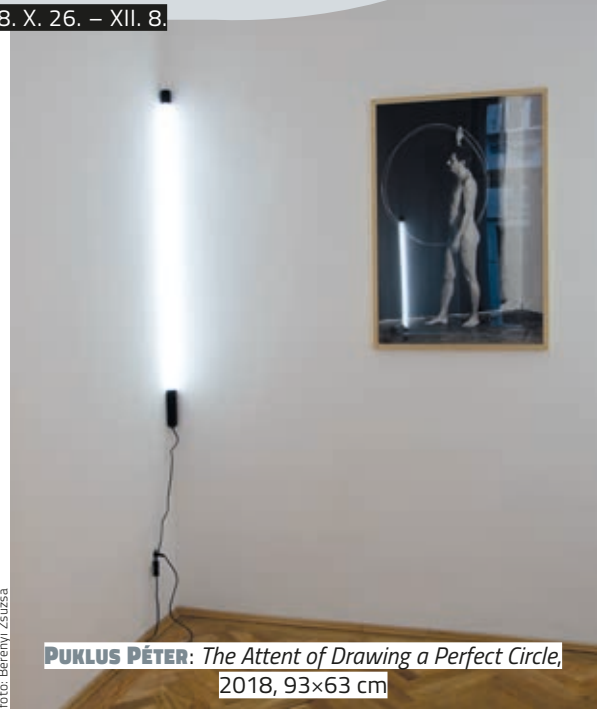

fotó: Berényi Zsuzsa

Puklus Péter: *The Attent of Drawing a Perfect Circle*, 2018, 93×63 cm

láttatja azt, hogy hogyan érzi magát! Ahogyan Szalai Borbála, a kiállítás kurátora írja a kísérőszövegben: a Puklus Péter „legújabb sorozatából válogató kiállítás nem a heroikus anya figuráját vagy az anyai szerephez kapcsolódó társadalmi elvárások konfliktusait járja körül, hanem a sorozat egy alfejezeteként kifejezetten az apára koncentrál. A férfira, aki családot alapít és házat épít, aki nap mint nap döntéseket hoz, aki elégedett azzal, amit elért és azzal, ahol tart, aki erős és stabil, és akit mindez olyannyira erőtlenné és bizonytalanná tesz, hogy néha már megmozdulni is képtelen."

fotó: Berényi Zsuzsa

Puklus Péter: *Szeretkező fűrészbakok*, 2017, 83×63 cm és *Slicc*, 2018, 83×63 cm

Átlépem tehát a nyitott ház küszöbét, körülnézek, és az elém táruló látványtól egy pillanat erejéig a kételkedés és szorongás lesz úrrá rajtam: biztos, hogy jókor jöttem, biztos, hogy most várnak rám, nem vagyok betolakodó? Annak érzem magam, mert a műhelyben rendetlenség van, a földön párnák, valaki alszik az ágyban, és egy gerendába is belebotlok. Biztos, hogy teljesen készen van a ház? Hívatlan vendégnek érzem magam, mert Puklus fotói – amelyek a mindennapok illékony és látszólag jelentéktelen tapasztalatait finoman átstilizálva rögzítik – nagyfokú személyességgel és intimitással teli légkört teremtenek. Hívatlan vendégnek érzem magam, mert Puklus nemcsak az otthonába enged be, hanem legbelsőbb szobájába, saját örömeinek és félelmeinek, rácsodálkozásainak és benyomásainak rejtett kamrájába. De ez az érzés hamar bizonyossággá

fotó: Berényi Zsuzsa

Puklus Péter: *Alkotás*, 2018, 75×50 cm és *Az élet spirálját tartó kezet tartó kéz*, 2017, 83×60 cm

alakul arról, hogy nekem ide meghívásom van, mert ennek a benső kamrának a polcain az előbb említettek mellett ott sorakozik a kölcsönösség érzetének megejtő bizalmassága is: Puklus Péter belső szobái átjárók saját belső tájaink felé.

A kiállítás fotóit szemlélve egy önreflexív, a vizsgálódás és számvetés nyughatatlan vágyával bíró ember portréja rajzolódik ki. A portré az egymásnak feszülő vonások és törekvések erőteljes kihangsúlyozása révén plasztikus, egyszerre érzékeny és ironikus, egyszerre mélységesen komoly és humoros. Fagerenda, fűrészbak, drótdarab, tégla, kalapács, ezek Puklus fotóinak folytonosan ismétlődő elemei. Csupa olyan eszköz és tárgy, amelyhez elsőre az építés, az erő, a létrehozás, a szakértelem, a biztos kéz képzete társul. Csupa olyan tárgy, amelyek mélyen gyökerező társadalmi szerepek és elvárások, valamint folyton formálódó diskurzusok szerteágazó jelentéssel terhelt szimbólumai. Csakhogy a kalapács inkább a rombolás eszköze, mintsem az építésé. A gerenda nem tart és nem támaszt meg semmit, mert vagy akadályozza a belépést, útban van, vagy egy drótszálon függ. Puklus kiragadja ezeket a tárgyakat eredeti kontextusukból, átszínezi és merőben ellentétes minőséggel tölti meg őket: a függés, a kétely és törékenység, a tehetetlenség, a kitörni készülő indulatok jelképeivé avanzsálja azokat. És, hogy az egyik legfontosabbat ki ne hagyjam, a körülmények abszurditását oldó humorának forrásává. Ennek egyik legjobb példája a *Kősziklára építsd a te házad* című fotója. Különösen jól megkomponált kép ez, minden olyan légiesen könnyed és játékos rajta, a fények, az egymást keresztező árnyéksávok, a homályosan belógó apró gyerekkéz, a visszafogott derűt sugárzó férfi tekintete (azaz Puklus önmaga, aki végig saját személyével és hozzátartozóival dolgozik fotóin). Azonban a békésen mosolygó férfi fején pihenő téglák ezt az idilli és harmonikus állapotot azonnal komikussá és keserédessé formálják. Sok minden összeér ebben a képben. Főleg, ha bevonjuk az értelmezésébe a cím sokrétű jelentését és biblikus eredetét. A kősziklára épített ház az Újszövetségben az életét Istenre alapozó ember metaforája, a biztosan álló ház Isten gondviselésének bizonyítéka. Egyfelől tehát reflektálás egy világrend máig ható alapvetéseire, azonban van egy még erőteljesebb és mélyebbről jövő felhangja is. A Péter név kősziklát jelent, a téglák alól, ahogyan már említettem, Puklus Péter mosolyog ránk. A derűs, de kissé merengő arckifejezés egyszerre árulkodik a vállalkozás lehetetlenségének és abszurditásának megéléséről, valamint a megvalósítást kikényszerítő erők elfogadásáról is. És ez csak fokozza bennem az érzést, hogy ezek a munkák a rögzült társadalmi normák és szerepek taglalásán kívül valami másról is szólnak. Azaz a fotók sokkal inkább az önanalízis és a szubjektum számvetésének terepévé válnak. Ezt erősíti, hogy a válogatás az említetten kívül még több önarcképet is tartalmaz, ami valahol az én megtapasztalásának, az önelemzésnek és önértékelésnek az egyik legősibb gesztusa.

fotó: Berényi Zsuzsa

Puklus Péter: *Depresszió*, 2018, 150×200 cm

Van még egy másik dolog, ami miatt az én olvasatomban a kiállítás társadalomkritikai vonulatához képest az önreflektív törekvések kerülnek előtérbe. Főleg azokra a művekre gondolok, amelyek valamilyen módon az alkotás mint létforma kérdéskörét és érvényét tematizálják, illetve az alkotás (ami helyett egyébként nyugodt szívvel írok munkát) és az élet egyéb személyes tereinek viszonyát boncolgatják. Ennek egyik legjobb példája a *Studio* című fotó, ami egy rendetlen, dobozokkal és fadarabokkal teli műterem egy részletét ábrázolja. A felfordulás látszólagos, valójában tökéletesen szerkesztett kompozíció ez, nem lehet nem észrevenni a középen heverő, fehéren világító könyvet, amelynek borítójáról könnyen leolvasható a cím: *Apa-füzet*.